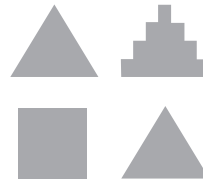


P R A Ž S K É EGYPTOLOGICKÉ S T U D I E



XVIII/2017

ČESKÝ EGYPTOLOGICKÝ ÚSTAV FF UK



FILIZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Redakční rada

Prof. Dr. Miroslav Verner, DrSc.
Prof. PhDr. Jiří Svoboda, DrSc.
Doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.
PhDr. Lukáš Pecha, Ph.D.
Doc. PhDr. Jana Mynářová, Ph.D.
Mgr. Dušan Magdolen, Ph.D.
Mgr. Veronika Dulíková, Ph.D.

Redaktoři

Mgr. Katarína Arias Kytarová
Mgr. Marie Peterková Hloučová

Vydavatel

Univerzita Karlova, Filozofická
fakulta, Český egyptologický
ústav, nám. Jana Palacha 2,
116 38 Praha 1, <http://cegu.fff.cuni.cz/>

Vydání vzniklo v rámci programu
Univerzity Karlovy Progres
Q11 s názvem „Komplexita
a resilience. Staroegyptská
civilizace v multidisciplinární
a multikulturní perspektivě“

Fotografie a ilustrace

Archiv Českého egyptologického
ústavu FF UK,
Archiv Evžena Strouhala,
Jiří Vaněk (Národní muzeum),
Sandro Vanini

Jazyková redakce –
Mgr. Kateřina Králíková
Typografie – PhDr. Oleg Man
Sazba a tisk – SERIFA, s. r. o.,
Jinonická 80, 150 00 Praha 5

ISSN 1214-3189

Copyright

Univerzita Karlova

Fotografie na titulní straně

Zbyněk Žába odkrývající
dřevěnou rakev během výzkumu
mastaby vezíra Ptahšepsese
(foto M. Zemina) / Zbyněk Žába
uncovering a wooden coffin,
during the excavations of the
mastaba of Vizier Ptahshepses
(photo M. Zemina)

Vážení čtenáři,

v letošním roce si připomínáme 100 let od narození profesora Zbyňka Žáby (1917–1971), jednoho ze zakladatelů Českého (tehdy Československého) egyptologického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Ke zmíněnému výročí bylo připraveno předkládané číslo *Pražských egyptologických studií*, které je rozděleno do dvou hlavních tematických celků. První část je věnována Žabovu životu a dílu, zatímco do druhé byly zařazeny příspěvky, které přímo či nepřímo vycházejí ze Žabových prací. Jelikož se jedná o vzpomínkové číslo, objevují se zde články jak recenzované, tak i texty, které recenzním řízením z pochopitelných důvodů neprošli a od ostatních je lze odlišit mimo jiné i tím, že u nich chybí klíčová slova a abstrakt.

První oddíl tohoto vydání se tedy zaměřuje na osobu profesora Žáby a jeho odborný odkaz. Příspěvky shrnují jeho život, bibliografii, kontakty s egyptskou bohemistikou nebo práci na staroegyptské krásné literatuře. Žába projevoval také zájem o egyptské starožitnosti a kolegové z Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur připravili zajímavou studii o Žabových kontaktech s muzeem. Tuto část uzavírají dvě krátké vzpomínky od profesorů Jaroslava Oliveria a Pavla Červíčka.

Články zahrnuté do druhého tematického okruhu navazují na Žabovy práce, a to zejména ty, které se týkají mastaby vezíra Ptahšepsese z doby 5. dynastie (24. století př. n. l.), kde Žába po dlouhou dobu vedl archeologické výzkumy. Volněji s ní souvisí studie, jež se soustředí na události z 1. tisíciletí př. n. l. v Údolí králů v oblasti dnešního Luxoru v Horní Egyptě. Tuto část uzavírá vzpomínka na nedávno zesnulého profesora Evžena Strouhala (1931–2016), který po dlouhou dobu spolupracoval s Českým egyptologickým ústavem i se samotným Žabou.

Se jménem Zbyňka Žáby je také neodmyslitelně spjata československá účast na záchranné akci UNESCO v Núbii. Jeho podíl na tomto projektu však v předkládaném vydání *Pražských egyptologických studií* není příliš reflektován, neboť núbijské akci bylo věnováno XIV. číslo našeho časopisu, které vyšlo v roce 2015.

K tomuto vydání zcela výjimečně přikládáme brožurku s textem žáka Základní školy v Šeberově Vojtěcha Melzera, zabývající se Ptahšepsesovou mastabou. Každý žák navštěvující 5. ročník této školy vypracovává závěrečnou „diplomovou“ práci na téma, které si sám zvolí. Jak je zřejmé, práce, kterou začal profesor Žába, je stále rozvíjena a oslovuje i mladou generaci.

Profesor Zbyněk Žába stál v čele Československého egyptologického ústavu až do své smrti. Toto číslo je důkazem jeho odborného významu a odkazu, na něj navazuje dnes již pátá generace českých egyptologů. Stále také pokračují archeologické práce v Abúsíru, na nichž se Zbyněk Žába podílel od samého počátku. Lze jej tedy považovat za jednoho ze zakladatelů současné moderní české egyptologie.

Marie Peterková Hloučová

Obsah

Z B Y N Ě K Ž Á B A : Ž I V O T A D Í L O

Bibliografie Zbyňka Žáby (Břetislav Vachala)	3
Profesor Zbyněk Žába (1917–1971). Stručný životopis (Břetislav Vachala).	8
Československá egyptologie ve světě studené války – doba Zbyňka Žáby (Adéla Jůnová Macková – Hana Navrátilová)	12
Žábovi bohemisté (František Ondráš)	24
Staroegyptská krásná literatura v Žabových překladech (Břetislav Vachala)	27
Zbyněk Žába a Národní muzeum (Pavel Onderka – Radek Podhorný).	33
Dvě osobní vzpomínky na profesora Zbyňka Žábu (Jaroslav Oliverius; Pavel Červíček)	39

NEJEN V Ž Á B O V Ý C H S T O P Á C H

Tajemství Ptahšepsesovy rodiny (Miroslav Verner).	42
„Ptačí kůstka dutá“ – role Zbyňka Žáby při archeologickém výzkumu Ptahšepsesovy mastaby (Jaromír Krejčí).	52
Ptahšepses, vezír a králův zeť, v kontextu společnosti Staré říše (Veronika Dulíková).	64
Údolí králů – po králích (Filip Coppens).	72

V Z P O M Í N K A

Evžen Strouhal (24. 1. 1931 – 20. 10. 2016). Nekrolog (Ladislav Bareš).	83
---	----